ASPECTELE POLITICE ALE DOCTRINEI INSURGENTE

POLITICAL ASPECTS OF THE INSURGENCY DOCTRINE

Doctorand Cristina ROMILA*

Premisa acestui studiu este aceea că insurgența beneficiază de ideologie politică şi de poporul care acționează ca ideologi politici. Abilitatea insurgenților moderni de a-şi construi acțiunile lor pe baza obiectivelor strategice anunțate anterior a devenit o cunoaştere comună. Acest studiu este construit pe abordarea critică a ideologilor moderni referitor la insurgență către democrație şi în acest context unele concepte cheie ale ideologiilor politice, precum în Occident, Califatul.

Cuvinte cheie: *insurgență; ideologie; democrație; Occident; Califat; insurgenți.*

The premise of this study is that the insurgency benefits from a political ideology and from people that act as political ideologues. The ability of modern insurgents of building their actions on previously announced strategic objectives has become common knowledge. This study builds on the critical apoproach of modern insurgency ideologues towards democracy and within this context some key concepts of their political ideology such as the Occident, the Caliphate.

Keywords: *insurgency; ideology; democracy; Occident; Caliphate; insurgents.*

Doctrina politică insurgentă, cea care se regăseşte cu precădere în mesajele publice ale diferintelor grupări moderne şi mai puțin în exercițiul obişnuit de îndoctrinare, este complexă. În plus, insurgența modernă este capabilă să transmiă un mesaj public coerent, bine argumentat şi de impact, ceea ce presupune o practică de comunicare strategică foarte bună.

Principalele referințe în funcție de care este construit mesajul politic public

* Doctorand în Ştiințe Militare şi Informații, UNAp „Carol I"; cris_romila@yahoo.com

al insurgenţei moderne sunt creştinismul şi liderii religioşi ai lumii creştine, democraţia, colonialismul şi capitalismul occidental. Vizarea creştinismului şi a politicului occidental sunt deopotrivă percepute ca misiuni eliberatoare.

Astfel, Papa este, în concepţia insurgenţilor moderni, un lider al sclavilor, creştinismul fiind una dintre cele mai neadaptate şi mai puţin credibile religii contemporane. Al Maqdisi în „To the slave of the cross" dezvoltă un atac la adresa Papei, ca persoană şi nu ca instituţie, care este acuzat de ignoranţă şi inducere în eroare, precum şi de alimentare a conflictului intercivilizaţional.

Ostilitatea faţă de creştinism este extrapolată şi în ostilitatea la adresa democraţiei, formă de guvernare asociată cu lumea occidentală, care are la bază principiile şi valorile creştinismului.

Având în vedere că ne propunem să punem accent pe aspectele politice ale mesajului public insurgent, vor fi cu precădere abordate elementele de critică a democraţiei, ca formă de guvernare. Critica democraţiei realizatăde ideologii islamişti depăşeşte însă sfera politicului, prin argumentele atent selecţionate din textele religioase islamice. Modul de abordare a democraţiei este unul teocrat, care reintroduce conceptul ca atare în sfera privată a analizei, o diferenţă de substanţă faţă de asbordarea politică modernă care delimitează spaţiul politic de cel religios şi distinge sfera publică de cea privată.

Critica democraţiei în textele ideologice islamiste, care inspiră consistent elementele de discurs public al diferitelor grupări insurgente moderne, este cu atât mai relevantă în contextul evoluţiilor din Orientul Mijlociu şi Nordul Africii din anul 2011 şi care readuc în atenţie problema democraţiei în state cu populaţii majoritar musulmane. Asftel, democraţia ca şi concept teoretic este recunoscută în textele ideologice islamiste şi definită în strânsă conexiune cu procesul electoral. De altfel, această conexiune, deşi simplistă aparent şi îndoielnică prin argumente pentru gândirea occidentală, este perfect valabilă, având în vedere că acest proces este central în exerciţiul democratic, perceput ca fiind realizat de „jos în sus", prin participarea cetăţenilor la exercitarea actului de guvernare. Mai mult, procesul electoral este în general în reformare în aceste state, cu obiectivul instituirii unei legitimări cât mai coerente şi obiective a guvernanţilor. Totodată, exerciţiul democratic de tip electoral este în centrul vieţii politice în state puternic afectate de insurgenţa modernă, cum ar fi Afganistanul sau Irakul. Alegerile legislative din Afganistan, din 18 septembrie 2010, nu pot fi considerate finalizate (până în momentul redactării acestui capitol, în prima jumătate a anului 2011), alegaţii multiple de fraudă electorală pe întreg teritoriul acestui stat fiind în curs de investigare de către o Comisie Specială, fiind evidentă o polarizare a actului de guvernare. Aparent, această situaţie poate fi înţeleasă ca un conflict exacerbat între puterile statului afgan, în fond însă exerciţiul democratic a fost o luptă pentru

putere între indivizi, care se continuă şi în prezent, la alt nivel, cu angrenarea pârghiilor instituţionale existente. Astfel, exerciţiul democratic în astfel de cazuri este unul fratricid şi nu de tip instituţional.

Urmărind aceste exemple, critica democraţiei realizată în textele islamice merită considerată cu atenţie şi seriozitate, nefiind un simplu element de discurs. Desigur, aşa cum am subliniat, înţelegerea democraţiei în aceste texte are o valoarea interpretativă similară celei antice, a puterii poporului şi nu a reprezentării populaţiei. Mai mult, conceptul de cetăţean ca actor participativ al formei de guvernare democratice nu figurează în textele islamiste, individul definindu-se politic prin apartenenţa sa la o religie, fie aceasta creştinismul sau islamul.

În acest sens, reprezntarea prin instituţii, precum Parlamentul, este un motiv de critică a democraţiei. Al Filastini în „Condemnation of the democratic process voting" arată că procesul electoral este contrar islamului, prin faptul că musulmanii dintr-un stat acceptă o alta autoritate guvernantă decât Allah, urmând opţiuni pe placul oamenilor şi nu al divinităţii. Exerciţiul electoral dă prilejul lui Al Filastini să polarizeze nu doar diferenţele dintre lumea creştină şi cea islamică, ci în primul rând să critice adoptarea acestui model de state islamice.

Pentru Abu Muhammad al-Maqdesi, în „Democracy a religion", democraţia nu poate fi interpretată decât dintr-o singură perspectivă, cea religioasă. Democraţia în sine este o religie, coruptă şi coruptibilă, cu precădere prin faptul că încurajează politeismul ca gândire şi practică. Astfel, democraţia „(...) *nu este religia lui Allah. Nu este religia monoteismului iar consiliile parlamentare sunt locuri ale politeismului şi sanctuare pentru credinţe păgâne. Toate aceste [practici] trebuie evitate pentru implementarea monoteismului, care este dreptul lui Allah asupra servitorilor săi. Trebuie să îi distrugem pe cei care urmează democraţia şi să-i percepem pe adepţii lor ca inamici – urâţi-i şi declanşaţi un mare Jihad împotriva lor*." (pag. 3, „Democracy a religion")

Textul iedologic al lui Al – Maqdisi este poate unul dintre cele mai interesante dintre cele de gen, nu numai prin radicalizarea discursului critic religios la adresa democraţiei, cu şi prin faptul că redefineşte practic toate conceptele de bază ale democraţiei şi care se regăsesc în ştiinţele politice moderne. In textul lui Al-Maqdisi nu doar instituţiile democratice şi exerciţiul actului democratic fac obiectul criticii, ci şi cetăţeanul.

Astfel, legislatorul nu mai exersează o autoritate acordată de cetăţeni, ci acţionează în mod voluntar ca un contestatar al monoteismului. În fapt legislatorul însuşi are dorinţa şi voinţa de a acţiona ca o „zeitate" (pag. 5, „Democracy a religion"). De asemenea, instituţiile democratice trebuie condamnate şi atacate deoarece scot individul, asimilat cetăţeanului, din servitutea faţă de Allah, care este una naturală, un rezultat voit al actului de creaţie divină, şi nu ceva dobândit.

Funcţionarul guvernamental nu scapă criticii ideologului islamist, fapt care este important de menţionat deoarece şi acesta devine astfel o ţintă predilectă a insurgenţilor, alături de forţele de securitate ale statului în cauză. Funcţionarul guvernamental nu poate fi acceptat decât dacă poziţia sa este tolerată de Allah, adică mai prcesi, în practică aceasta s-ar reflecta în infiltrarea sistemului de stat de către insurgenţii islamişti.

Dar cum ideologul islamist este conştient că argumentele religioase nu sunt suficiente pentru a susţine teza supunerii totale faţă de Dumnezeu, inclusiv în ceea ce priveşte organizarea statală şi socială, face recurs şi la argumente care readuc în atenţie pervertirea actului de guvernare democratic prin primarea intereselor personale ale guvernanţilor şi corupţie, precum şi înrobirea socială a individului, argumente care nu sunt noi si care în fapt au o sorginte marxistă „*Democraţia este o religie nouă, ai cărei părinţi sunt Dumnezei falşi iar adepţii lor sunt sclavi*" (pag.10, „Democracy a religion"). Mai mult, instituţiile parlamentare, ca expresie suficientă a democraţiei în ideologia islamistă, sunt fragile şi pot fi dizolvate de către o autoritate statală superioară, care, in speţă, poate fi regele.

Studiul „A Parliament or a Barn?" (Fida'i's, publicat în nr. 56 al revistei al-Şomud al Emiratului Islamic din Afganistan) evidenţiază totuşi cu emfază că Parlamentul ca instituţie a democraţiei moderne poate juca teoretic un rol pozitiv în organizarea socială, însă Parlamentele moderne sunt corupte şi neglijează interesul public. Corupţia din democraţia modernă incită şi motivează violenţa populară revoluţionară, deoarece populaţia doreşte să trăiască „în libertate şi demnitate sau să moară ca martiri glorioşi. Oamenii preferă o moarte în glorie decât o viaţă în ruşine." (pag. 3 din op.cit.). Aceeaşi logică se regăseşte şi într-un interviu cu purtătorul de cuvânt al aceleiaşi organizaţii, Zabihullah Mujahid, care afirmă că mujahedinii afgani nu sunt coruptibili, abandonând plăcerile vieţii pentru Isam. Dincolo de aceste argumente, deja previzibile, rămâne însă un fapt de necontestat, coerenţa mesajelor transmise de o grupare insurgentă majoră şi capaciatatea de a promova aceste mesaje în mod coerent, fapt care constrastează în mare parte cu mesajele forţelor de combatere a isnurgenţei, in speţă forţele internaţionale occidentale, ceea ce a fost remarcat de ideologii insurgenţei moderne, după cum se va vedea ulterior, într-un subcapitol dedicat modului în care se reflectă occidentul în discursul insurgent.

Obişnuiţi deja cu structurarea textului ideologic în scheme de reflecţie, întocmai pentru a-i conferi o autoritate ştiinţifică a argumentului, critica deosebit de interesantă realizată de Al-Maqdisi face o prioritizare a principalelor aspecte critice la adresa democraţiei ca formă de guvernare. Astfel, mai presus de orice, democraţia este expresia actului de legiferare al poporului sau a legsilatorului şi nu a lui Allah. In al doilea rând, democraţia, pentru a funcţiona, trebuie să fie

constitutională, ceea ce face din Constituţie fundamentul organizării sociale, contrar voinţei lui Allah, care legiferează prin Coran. Nu în ultimul rând, ceea ce a fost deja semnalat prin faptul că pentru ideologul islamist nu există o demarcaţie a sferei private de cea publică, democraţia este criticabilă prin faptul că este o reflecţie a secularismului.

Mai mult decât atât, critica democraţiei a lui Al Maqbisi este extrem de interesantă şi prin extrapolarea acesteia către democraţia de tip tribal, ca un efort de prevenire sau anunţare a îndepărtării acesteia de la modelul tradiţional. Prin această extrapolare, textul ideologic invită în fond la o transformare revoluţionară a societăţii şi răsturnarea unei ordini în vigoare, fapt asimilat, atât prin doctrină cât şi prin practică, insurgenţei clasice. Democraţia tribală nu este acceptată decât în măsura în care se bazează ca organizare si percept pe forma de consultare islamică „Shura", care să îi confere legitimitate religioasă de tip monoteist.

Pornind de la acest argument, în finalul argumentaţiei, Al-Maqbisi propune o alternativă „sănătoasă" la democraţie şi anume consultarea, în baza Coranului, a acelor persoane care sunt recunoscute a avea o anumită autoritate socială în varii domenii: „*deci, consultarea este o metodă divină şi sistem...iar democraţia este construită de oameni, care sunt corupţi [prin natura lor] şi au dorinţe*." (pag.27, „Democracy a religion"). Desigur, că aceasta propunere, insuficient argumentată politic, poate fi interpretată mai mult un exerciţiu de retorică şi o figură de stil în textul ideologic, însă absolut necesară, având în vedere atractivitatea discursului democratic în rândul unei societăţi.

Aspecte privind demersuri de reformă a ideologiei islamiste

Ca şi în cazul iedologiei comuniste, diferitele valuri de reformă au provenit din interior şi se refereau mai puţin la principiile de bază, cât la anumite aspecte de practică în direcţia atingerii obiectivelor strategice prestabilite. Astfel, şi în cazul insurgenţei de tip modern, dimensiunea revizionistă a ideologiei pune accent mai degrabă pe aspectele tactice şi nu contestă calea primară de acţiune, care este Jihadul.

De referinţă pentru acest demers sunt cele cinci scrisori ale lui Sayf al-Adl care evidenţiază o serie de erori comside de liderii Jihadului, considerate fundamentale de către autor, ceea ce impune o reevaluare a întregului proces. Principala eroare este alimentarea luptei intestine din lumea islamică, sectare, şi descurajarea unui Jihad la care să participe întreaga lume islamică. Autorul se referă la necesitatea conlucrării la acest nivel ca la un proces de conciliere.

„*Către toţi cei care aparţin diferitelor curente islamiste: nu suntem inamici unii pentru alţii. Mai degrabă voi sunteţi partenerii noştri în schimbarea lumii....Nu pretindem că există o singură cale de urmat, ci considerăm că există*

mai degrabă două căi: a predica [islamul] şi [a practica] jihadul. Părerea noastră este că importanţa jihadului constă în pregătirea terenului şi curăţarea drumului pentru chemare (da'wa)...Concluzia la care trebuie să ajungem (.....) este că inamicul nostru a fost clar identificat şi că trebuie să scoatem săbiile împotriva lui şi pentru eliberarea ummah. Islamul se apropie, deci fiţi alături de noi, participaţi la victorie şi vom realiza califatul lui Dumnezeu pe pământ. Da'wa şi jihad împreună – aceasta este strategia noastră." (citat în Vahid Brown, „Al – Qa'ida Revisions: The Five letters of Sayf al-Adl").

Reforma prin conciliere ar fi complexă şi interesantă din punct de vedere interpretativ, citatul de mai sus este însă explicit sub aspectul unui mesaj pervertit si iluzoriu în privinţa credibilităţii declaraţiilor. Categoric, singura cale de urmat este jihadul, este însă nevoie ca acţiunea să fie dublată de cooptarea ideologică. Din această perspectivă, cele cinci scrisori nu aduc nimic nou, deci categoric nu pot fi considerate o invitaţie la reformă, fapt care reconfirmă inflexibilitatea demersului ideologic islamist. In opinia noastră, este puţin probabil să se întrevadă iniţierea unei schimbări de ton şi de direcţie la acest nivel.

Este însă remarcabil, în textul ideologic citat, modul în care este contextualizată invitaţia la instituirea califatului. Diferenţele sectare pot fi acceptate, atâta timp cât se conlucrează la instituirea califatului, care este o misiune divină, predestinată. Instituirea califatului devine un obiectiv strategic declarat, care nu poate fi realizat decât prin anihilarea ordinii politice în vigoare, fapt care invită la insurgenţă.

Unii ideologi merg şi mai departe în propunerile de reformare a agendei insurgente jihadiste, vorbind chiar despre o a treia cale de urmat, între autoritarism şi capitulare, ca adaptare la realităţile contemporane (Abud al-Zumur, **„***The Third Alternative: Between Authoritarianism and Surrender",* august 2009). Acesta propune ca strategia insurgenţilor să pună accent pe dimensiunea politică şi ca suport pe militantismul jihadist. Astfel, pentru dobândirea puterii politice şi a victoriei în jihad, se impune oportunismul politic şi participarea electorală a grupărilor insurgente, chiar formarea de alianţe cu grupări politice aflate ideologic în opoziţie; abandonarea radicalizării islamiste, după modelul Fraţilor Musulmani (inclusiv renunţarea la ideologia takfiri, care autorizează folosirea violenţei împotriva necredincioşilor şi sectelor musulmane nerecunoscute).

Literatura de specialitate vorbeşte chiar despre o ideologie post-jihadistă, destul de amplă în contextul actual (peste 30 de cărţi) şi care argumentează în defavoarea principiilor de bază ale jihadului[1], preferând o abordare care pune în

[1] Abud al-Zumur, in op.cit. Cele opt principii ale jihadului sunt: *al-hakimmiyya* (dreptul exclusiv al lui Dumnezeu de a legifera), *al-riddah* (condamnarea regimurilor conducătoare), *al-jihad/qital* (lupta pentru stabilirea statului islamic), *jihad al-daf'* (jihadul defensiv), *ahkam al-diyar* (regulile de purtare

prim plan interesele indivizilor şi capacitatea acestora de a acţiona ca fiinţe raţionale şi pragmatic. Inclusiv interpretarea textelor sfinte este personalizată, transpunerea acestora ad litteram fiind considerată periculoasă.

Aceste aspecte sunt de interes inclusiv pentru eventuale viitoare evoluţii în înţelegerea democraţiei moderne. Textele post-jihadiste nu arată însă dacă această strategie moderată şi cu accent pe dimensiunea politică va fi aplicabilă şi după preluarea puterii politice de către o grupare insurgentă şi nici modul în care va evolua un regim politic islamic în vigoare.

Califatul global, aspect central în ideologia insurgenţei moderne

In cele ce urmează va fi prezentat califatul ca unul din aspectele centrale în ideologia islamistă şi insurgentă modernă, fiind de ineters pentru prezentul studiu cu atât mai mult în condiţiile în care îi atribuim cu precădere o dimensiune politică strategică şi care invită la o acţiune de tip insurgent.

Emiratul Islamic al Afganistanului este una dintre grupările insurgente deosebit de vizibile în promovarea acestui concept, prin mesajele şi comunicatele sale, accesibile publicului larg, integral în limba engleză. Deja ideea de Califat global nu mai reprezintă un concept de studiu pentru cunoscători, ci a devenit o idee de masă, promovată într-un limbaj puţin sofisticat şi la îndemâna oricui ar fi interesat să acceseze paginile internet ale grupărilor islamiste de tipul celei menţionate mai sus.

Califatul are trei dimensiuni principale de analiză şi anume, una politică, referitoare la organizarea lumii islamice într-un spaţiu integrat care depăşeşte frontierele naţionale actuale; o dimensiune religioasă, care, după cum a fost deja menţionat, arată că instituirea Califatului este un proces care îşi va ocupa în mod natural locul în istorie, fiind în fond o expresie a voinţei divine; şi, nu în cele din urmă, ci poate chiar aspectul cel mai important, o dimensiune morală, argumentată prin efortul statelor musulmane de păstrare a integrităţii naţionale în faţa colonialsimului şi a presiunilor continue ale „cruciaţilor" şi coloniştilor contemporani. Recuperarea Ierusalimului, ca unul din centrele spirituale majore ale vechiului Califat otoman (primul Kiblah musulman) devine astfel o datorie istorică şi morală.

„*Lumea islamică actuală, formată din 50 de state de dimensiuni mai mici sau mai mari, se află în cea mai mare parte sub controlul puterilor coloniale. Acestea sug sângele musulamnilor şi au instruit zeci de Karzai din rândul musulmanilor pentru a-şi asigura propriile lor interese vicioase*." (comunicat de

în cazul islamului şi în cazul infidelilor), metide de schimbare sociopolitică, confruntarea inevitabilă, argumnetele neo-cruciate.

presă al Emiratului Islamic din Afganistan). Eliberarea statelor cu populaţii majoritar musulmane şi consolidarea unităţii acestora se întrevede a fi o condiţie necesară şi prealabilă instituirii Califatului. Acesta nu poate fi rezultatul alinierii unor state slabe şi divizate, ci al unor state care să aibă propria lor conştiinţă naţională si, mai presus de orice, a apartenenţei lor la lumea islamică. Insurgenţa afgană se doreşte a fi un model şi o sursă de inspiraţie pentru musulmanii din alte state pentru dobândirea libertăţii şi a independenţei.

De altfel, evoluţiile revoluţionare din lumea arabă sunt privite ca o reacţie naturală a populaţiilor la asuprirea de către regimuri politice corupte. Ideologul Al Qaeda, 'Atiyyat Allah Abu 'Abd Al-Rahman a arătat că organizaţia nu poate desfăşura forţe de dimensiunea unei armate, pentru a veni în ajutorul revoluţionarilor, iar elitele din aceste state au fost schimbate prin mijloace „paşnice", fără să necesite sprijin jihadist.

Idealul Califatului şi îndemnul la consolidare statală evidenţiază în fapt lupta pentru control teritorial. Ideologii Al-Qaeda au prezentat public acest obiectiv, încă din 2001, într-o publicaţie a lui Ayman al-Zawahiri „Cavaleri sub steagul profetului" (în cotidianul al-Sharq al-Awsat), evidenţiind necesitatea de a controla teritorial centrul lumii islamice.

Răbdarea şi perseverenţa sunt calităţi indispensabile strategilor şi luptătorilor pentru instaurarea Califatului. Este de fapt vorba despre cronometrarea oportunităţilor de a revoluţiona o ordine globală, obiectiv politic prin excelenţă al insurgenţei moderne.

Occidentul în ideologia insurgenţei moderne

Occidentul nu este privit ca un spaţiu geopolitic în care diferitele grupări insurgente ar putea avea anumite interese asimilate celor statale, de natură politică, economică s.a. Occidentul este pentru insurgenţa modernă o metaforă asimilată ca referinţă pentru inamicul Islamului în plan global şi ţapul ispăşitor al problemelor actuale cu care se confruntă lumea islamică.

Interpretarea Occidentului este una maniheistă, simplificată la maximum în ideologia insurgenţei moderne, fapt suprinzător având în vedere critica elaborată a ideologilor islamişti la adresa democraţiei, spre exemplu. Occidentul devine astfel un spaţiu al „cruciaţilor" şi coloniştilor moderni, care au ca obiectiv politic principal recuperarea spaţiilor cucerite în trecut şi aducerea lumii islamice sub controlul imperiilor moderne, în speţă SUA. Intr-un comunicat al Emiratului Islamic din Afganistan, jihadul afgan este definit ca o luptă anti-colonială: „...solicităm tuturor statelor din regiune şi din lume să garanteze recunoaşterea luptei poporului din Afganistan împotriva colonialismului şi să acorde asistenţă morală şi financiară acestei mişcări, deoarece Jihadul actual este, fără îndoială, o

luptă de eliberare a tuturor celor care iubesc libertatea, la nivel regional şi global". (Emiratul Islamic din Afganistan)

Prezenţa şi influenţa occidentală în acest spaţiu nu este subestimată de ideologii insurgenţei moderne, care speculează însă slăbiciunile strategiei politice şi militare internaţionale, ca parte a unei strategii moderne de comunicare strategică în zone de conflict precum Afganistanul, privit în fapt ca pol al rezistenţei islamice contemporane.

Astfel, ideologii Emiratului Islamic din Afganistan remarcă eşecul occidentalilor în a convinge populaţia locală şi în a fi priviţi ca o forţă stabilizatoare şi datorită incapacităţii de a transmite mesaje coerente şi cu linii constante de conţinut. Ceea ce pentru lumea occidentală reprezintă o forţă a democraţiei, pentru insurgenţii moderni este o slăbiciune esenţială în strategia purtării războiului: a avea păreri diferite soldate cu schimbări frecvente a poziţiilor, care sunt exprimate public, devine o eroare strategică majoră.

Dincolo de aspectele de comunicare strategică, esenţiale în insurgenţă şi combaterea insurgenţei, imaginea lumii occidentale este cea a unor cotropitori, lipsiţi de consideraţie faţă de particularităţile lumii musulmane şi care acţionează prin coruperea regimurilor politice, ceea ce face ca lupta insurgentă să devină inevitabilă. Confruntarea cu Occidentul este cu precădere o confruntare cu SUA, aceasta fiind unul din inamicii principali ai insurgenţei moderne. De altfel, imposibilitatea de a gestiona situaţia altfel decât prin militantism şi război este una dintre caracteristicile majore ale insurgenţei moderne, din care face parte şi jihadul.

Antiamericanismul jihadului modern a fost elaborat ideologic începând cu anii ,90, fiind vizibil la nivelul mesajelor publice ale Al Qaida, în baza a trei paradigme simple de gândire: prezenţa militară americană în Orientul Mijlociu şi mai ales în Arabia Saudită, războiul din Irak şi relaţiile strânse cu Israelul. Intre timp, ideologia isnurgentă a evoluat, terenul principal al anti-americanismului fiind războiul din Afganistan.

Astfel, prezenţa SUA în Afganistan este percepută de ideologii Emiratului Islamic din Afganistan ca având efecte destabilizatoare pe termen lung şi la nivelul întregii regiuni, la nivelul securităţii, social, economic, cultural. Interesantă este următoarea remarcă dintr-un comunicat de presă al Emiratului, un dintre puţinele care reflectă interesul faţă de „*soft security*": „[*menţinerea de baze permanente americane în Afganistan] va depriva populaţia din regiune de avansul lor economic şi academic natural*". Jihadul devine în această logică şi o luptă împotriva mercantilismului, cu obiective eliberatoare la nivelul întregii regiuni "*Tempoul progresului economic şi industrial se va muta din America şi Europa către Asia, în viitorul apropiat. Acest impuls economic necesită materie primă. De aici, [raţiunea] invaziei…SUA vor să priveze poporul afgan de accesul la resursele*

naturale care îi aparţin şi să-l constrângă să trăiască în sărăcie şi mizerie." (*Response of the Islamic Emirate of Afghanistan in Reaction to Senator Lindsay Graham. Remarks to Maintain us Permanent Bases in Afghanistan, 4 ianuarie 2011*)

Critica Occidentului şi percepţia acestuia ca o redefinire a invaziei cruciate se regăseşte şi în ţintirea Organizaţiei Naţiunilor Unite, care nu a devenit încă un element articulat de ideologie insurgentă, dar care este criticată în mesajele publice ale diferitelor grupări insurgente, inclusiv Al Qaida sau Emiratul Islamic din Afganistan. Moartea recentă a unor funcţionari ONU în Afganistan, ca urmare a atacului asupra sediului din Mazar-e-Sharif al acestei organizaţii demonstrează capacitatea insurgenţilor de a mobiliza mulţimea şi evidenţiază locul din ce în ce mai vizibil al ONU ca factor motivaţional pentru grupările insurgente. Această stare de fapt nu necesită foarte multe explicaţii, având în vedere rolul ONU în adoptarea de sancţiuni internaţionale împotriva unor state cu populaţii majoritar musulmane, decizia de creare a statului Israel s.a.

Imaginea ONU este din ce în ce mai mult asociată cu interesele SUA în lumea islamică. Astfel, într-un comunicat publicat ca urmare a raportului ONU privind victimele civile în Afganistan, Emiratul Islamic afgan evidenţiază că rapoartele ONU „*sunt motivate politic şi croite pentru a veni în întâmpinarea intereselor SUA... În ultimii nouă ani, invadatorii au ucis zeci de mii de civili, ceea ce este asimilat unui genocid, care este încă în desfăşurare în mâinile nemiloase ale americanilor ca un plan bine întocmit...de a teroriza oamenii, astfel încât aceştia să nu lupte împotriva invaziei străine şi ocupaţiei Afganistanului ....*".(Islamic Emirate of Afghanistan)

În evaluarea noastră, ideologia insurgentă pune accent pe dimensiunea politică a prezenţei şi influenţei occidentale în lumea musulmană iar aceasta va fi prezervată pe termen lung. Deşi critica ideologică ia în calcul toate aspectele - economic, militar, social-, dimensiunea politică deserveşte cel mai bine obiectivele anunţate ale insurgenţilor moderni, fie că este vorba despre consolidarea unităţii statului în cauză prin acţiuni eliberatoare, fie că se referă la instituirea Califatului. Arderea Coranului în SUA, caricaturarea profetului Mohamed în Europa alimentează pe fond critica politică a rolului Occidentului în lumea islamică.

Ideologia insurgenţei ca fundamentare a unui comportament de tip statal al insurgenţei moderne

Dincolo de motivaţiile eliberatoare ale insurgenţei moderne, combaterea unui sistem politic corupt care este democraţia modernă, instituirea Califatului şi controlul teritorial în lumea islamică, care au fost deja prezentate, ideologia insurgenţei care transpare din mesajele publice ale diferitelor grupări insurgente

reflectă integral un comportament de tip statal, care solicită recunoaşterea internaţională a grupării în cauză, stabilirea de relaţii internaţionale şi legitimarea voinţei de exploatare a resurselor naţionale: „*Suntem pregătiţi să încheiem acorduri bilaterale transparente cu alte state, în baza intereselor naţionale şi a profitului economic derivat din extracţia resurselor naturale*". (Emiratul Islamic din Afganistan)

Ideologii insurgenţi mărturisesc fără echivoc că jihadul afgan din anii 1980 împotriva URSS se află la baza insurgenţei moderne şi la voinţa de reafirmare a comportamentului de tip statal semnalat mai sus: „[Jihadul afgan din anii 1980] a readus la viaţă perioada de început a Islamului şi a devenit sursa de inspiraţie a multor mişcări de eliberare şi a reamintit musulmanilor din Kashmir că adevărata cale pentru obţinerea libertăţii nu trece prin congregaţii, procesiuni sau ONU, ci prin jihad practic, care a adus glorie afganilor. Prin urmare, după retragerea ruşilor în 1988, populaţia din Kashmir a revenit la adevărata sa cale în 1989 iar valea a [experimentat] rezonanţa gloanţelor şi a bombelor, precum şi a întâlnirilor şi a procesiunilor. De această dată însă stilul de a purta jihadul era unic; fiecare persoană din comunitate a participat cu o stare de spirit decisivă" (*Pakistani jihadist weekly*).

Promovarea de către Al Qaida a militantismului exclusivist „doar jihad şi nimic altceva" a devenit deja perimat în insurgenţa actuală, în care ideologul se adresează direct populaţiei iar aceasta devine un actor politic, martor sau angajat în demersul ideologic. Astfel, percepţia ideologului modern este că insurgenţa, privită ca mişcare eliberatoare, are capacitatea efectivă de a mobiliza populaţia în acţiuni punctuale de revoltă sau revoluţionare. Protestele stradale de la Mazar – e – Sharif din martie – aprilie 2011 şi atacul împotriva sediului ONU sunt o expresie a putinţei ideologului insurgent de a mobiliza la activism de tip revoluţionar.

BIBLIOGRAFIE

The Islamic Emirate of Afghanistan http://www.shahamat-english.com/- Communicate de presa, interviuri 2010-2011

The Middle East Media Research Institute, Pakistani Jihadist Weekly, http://www.memri.org/

The Middle East Media Research Institute, Communicate de presa ale Al Qaida, http://www.memri.org/

Abdulah Azam, Shaykh – *The signs of Allah the most merciful Ar - Rahmaan in the jihad of Afghanistan*, www.maktabah.net

Abu Qatadah, Shaykh – *Condemnation of the democratic process, voting and the Islamic stances on these issues*, At Tibyan Publications

Abu Muhammad Al – Maqdese (sau Al Maqdisi) – *Monotheism and Jihad, The distinguished Title*, Minbar of Twahed and Jihad

Abu Muhammad Al – Maqdese (sau Al Maqdisi) – *The Saudi state and the position of Ibn Baz and Ibn Uthaymeen towards it*

Abu Muhammad Al – Maqdese (sau Al Maqdisi) – *To the slave of the cross, Pope of the Vatican; Benedict XVI, Your House is made of glass, so don't throw stones at the people*, At Tibyan Publications

Abu Muhammad Al – Maqdese (sau Al Maqdisi) - *Democracy: a religion!*

Ashour Omar - *Post Jihadism and the inevitability of democratization*, Carnegie Endowment for Peace, 10 noiembrie 2009

Hillel Fradkin, Husain Haqqani, Eric Brown (ed.), Hudson Institute, Center on Islam, Democracy and the Future of the Muslim World, Washington D.C., *Current trends in islamist ideology*, vol. I, 2005

Hillel Fradkin, Husain Haqqani, Eric Brown (ed.), Hudson Institute, Center on Islam, Democracy and the Future of the Muslim World, Washington D.C., *Current trends in islamist ideology*, vol. II, 2005

Hillel Fradkin, Husain Haqqani, Eric Brown (ed.), Hudson Institute, Center on Islam, Democracy and the Future of the Muslim World, *Current trends in islamist ideology*, vol. III, 2006

Hillel Fradkin, Husain Haqqani, Eric Brown (ed.), Hudson Institute, Center on Islam, Democracy and the Future of the Muslim World, *Current trends in islamist ideology*, vol. IV, 2006

Hillel Fradkin, Husain Haqqani, Eric Brown (ed.), Hudson Institute, Center on Islam, Democracy and the Future of the Muslim World, *Current trends in islamist ideology*, vol. V, 2007